

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในประเทศไทย

POLITICAL PARTIES AND POLITICAL INTERESTS IN THAILAND

सानนท์ ด้านภักดี และคณะ *

Sanon Danpakdee and others

บทคัดย่อ

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญเนื่องจากพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองต่างมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญซึ่งได้แก่ 1. ทำให้นโยบายของชาติเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง 2. กลุ่มผลประโยชน์พยายามมีอิทธิพลในการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกสภา รัฐบาล และฝ่ายตุลาการ โดยผ่านการเลือกตั้งและผ่านพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลในสภา 3. พยายามเข้าถึงองค์กรที่กำหนดนโยบายของชาติ และตัดสินใจปัญหาต่างๆ ของชาติ โดยใช้โอกาสที่รัฐบาลอาจจะยื้อให้ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น การให้ข้อเท็จจริงแก่ศาล การขอให้ศาลตีความว่ากฎหมายใด ขัดกับหลักรัฐธรรมนูญหรือไม่ 4. ติดตามและประเมินผลงานบทบาทของรัฐบาล โดยเฉพาะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อต้องการจำกัดอำนาจรัฐบาล ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และไม่ปรารถนาให้กลุ่มที่มีผลประโยชน์ตรงข้ามเข้ามาแข่งขันได้¹ นอกจากนี้พรรคการเมืองยังมีบทบาทสำคัญคือ การสรรหาผู้นำทางการเมืองหรือตัวแทนทางการเมืองด้วยการส่งสมัครรับเลือกตั้ง เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และกระตุ้นปลุกเร้า สร้างความคิดเห็นทางการเมืองในหมู่ประชาชน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างมีบทบาทที่สำคัญในการเมือง²

คำสำคัญ: พรรคการเมือง, กลุ่มผลประโยชน์, กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง

ABSTRACT

Political Parties and Political Benefits' Group are important because Political Parties as Political Parties and Political Benefits Group, their roles are important ,these include: 1. Make national policy is truly belong to the Thai people. 2. The Benefits groups try to influence politics be

* อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์ อาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ณัฐดนัย แก้วโพนงาม อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

จิตรีรัตน์ เหล้าคมพุดผาจารย์ อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ ณัฏฐาภัทร อุ่นตรงจิตร, รัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2559), หน้า 145.

² บุญอริ ยี่หะมะ, ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554), หน้า 199.

it government officials, members of the government and judiciary through elections and through influential political parties in the House of Commons. 3. Try to reach national policy-making organizations and judge the problems of the nation, this is a great opportunity for the government to make a decision, such as giving the facts to the court, asking the court to interpret that law, contrary to the Constitution 4. Track and evaluate government roles, especially economic activity, to limit the authority government that, the government wants to support the objectives of the group, and do not wish the opposing party to compete. In addition Political parties also plays an important role, recruiting political leaders or political representatives by sending candidates, disseminate political knowledge to the people, it is a link between the government and the people, and stimulate to make political opinions among the people. It is evident that both political parties and interest groups play an important role in politics.

Keywords: Political Parties, Interest Groups, Political Interests

บทนำ

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในประเทศไทยนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทย เนื่องจากพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะมีบทบาทที่สำคัญซึ่งได้แก่ 1.ทำให้นโยบายของชาติเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง 2.กลุ่มผลประโยชน์พยายามมีอิทธิพลในทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกสภา รัฐบาล และฝ่ายตุลาการ โดยผ่านการเลือกตั้งและผ่านพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลในสภา 3.พยายามเข้าถึงองค์กรที่กำหนดนโยบายของชาติ และตัดสินใจปัญหาต่างๆของชาติ โดยใช้โอกาสที่รัฐบาลอาจจะยื้อให้ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น การให้ข้อเท็จจริงแก่ศาล การขอให้ศาลตีความว่ากฎหมายใด ขัดกับหลักรัฐธรรมนูญหรือไม่ 4.ติดตามและประเมินผลงานบทบาทของรัฐบาล โดยเฉพาะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อต้องการจำกัดอำนาจรัฐบาล ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนวัตถุประสงค์ของกลุ่มและไม่ปรารถนาให้กลุ่มที่มีผลประโยชน์ตรงข้ามเข้ามาแข่งขันได้³

เป็นการยากที่จะกล่าวว่าพรรคการเมืองว่าเกิดขึ้นในสมัยใด โดยพรรคการเมืองของไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อครั้งที่ทรงโปรดเกล้าฯให้มีการทดลองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่จัดตั้งเมืองดุสิตธานีขึ้น และได้มีการตั้งพรรคการเมือง 2 พรรค คือ พรรคโบว์สีน้ำเงิน ซึ่งมีท่านราม ฤกษ์เทพฯ (รัชกาลที่ 6) เป็นหัวหน้าพรรคและพรรคโบว์แดง ซึ่งมีพลเอก เจ้าพระยารามราชนพเป็นหัวหน้าพรรค ทั้งสองพรรคนี้เป็นการทดลองใช้ในลักษณะสมมติ และมีได้แพร่หลายไปสู่ประชาชน เนื่องจากได้มีการทดลองใช้อยู่ไม่นานก็ยกเลิกไป

จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 คณะบุคคลคณะหนึ่งที่เรียกว่า“คณะราษฎร” ซึ่งประกอบไปด้วยทหาร ข้าราชการและพลเรือนได้เข้าทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และมีการดำเนินการในลักษณะที่คล้ายคลึงกับพรรค

³ อ้างอิงแล้ว, รัฐศาสตร์. (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2559), หน้า 145.

การเมือง พัฒนาการของพรรคการเมืองในประเทศได้ผูกติดกับรัฐธรรมนูญและการปฏิวัติรัฐประหารมาอย่างยาวนาน ซึ่งในปัจจุบันพรรคการเมือง คสช.ได้จำกัดบทบาทของพรรคการเมืองห้ามไม่ให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือประชุมใด ๆ ทางการเมืองรวมไปถึงกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนก็เป็นสิ่งต้องห้าม ทำให้การเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองถูกจำกัดและได้มีการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วเพื่อคืนอำนาจสู่ประชาชน

ในขณะที่กลุ่มผลประโยชน์นั้นมีความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์เป็นตัวแทนที่รวบรวมความต้องการของประชาชนการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของกลุ่มผลประโยชน์ของไทย ก่อนข้างจะเป็นในรูปแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากอุปนิสัยของคนไทยนั้น การรวมตัวหรือวัฒนธรรมการรวมตัวนั้นขาดหายไป ดังนั้นการรวมตัวเป็นรูปแบบของกลุ่มองค์การสมัยใหม่จึงเกิดขึ้นซ้ำ ส่วนใหญ่คนไทยมักให้ความสำคัญในเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) มากกว่าซึ่งอาจเป็นผลเสียเนื่องมาจากที่กลุ่มสมาคมต่าง ๆ ไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่รวดเร็วทันใจนั่นเอง

กลุ่มทางสังคม คือ กลุ่มผลประโยชน์ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับด้านสังคมต่าง ๆ ทั้งเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเองและเพื่อสวัสดิการทางสังคม เช่นการตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของคนในท้องถิ่นเดียวกันภาคเดียวกัน

ส่วนกลุ่มอุดมการณ์ (Ideological Groups) เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นมาหรือมีวิธีการดำเนินการที่เป็นโดยเสรี และด้วยใจสมัคร (Voluntary associations) และจะต้องเป็นองค์การหรือสมาคมที่ไม่ได้ถือกำเนิดขึ้นมาและดำรงอยู่ได้ด้วยการอุปถัมภ์ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อมจากรัฐหรือจากรัฐบาล

ความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ หรือการก่อเกิดของกลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่ต้องการหรือที่ประสงค์ที่จะรวมกลุ่มไม่ว่าจะอยู่ในยุคใด สมัยใด และสังคมใดๆ การรวมกลุ่มนั้น ถูกลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของสังคม สภาพของเศรษฐกิจ สภาพของการเมือง ในแต่ละแห่งซึ่งไม่เหมือนกัน

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย⁴

1. พัฒนาการกลุ่มผลประโยชน์ของไทย

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของกลุ่มผลประโยชน์ของไทย ก่อนข้างจะเป็นในรูปแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากอุปนิสัยของคนไทยนั้น การรวมตัวหรือวัฒนธรรมการรวมตัวนั้นขาดหายไป ดังนั้นการรวมตัวเป็นรูปแบบของกลุ่มองค์การสมัยใหม่จึงเกิดขึ้นซ้ำ ส่วนใหญ่คนไทยมักให้ความสำคัญในเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) มากกว่าซึ่งอาจเป็นผลเสียเนื่องมาจากที่กลุ่มสมาคมต่าง ๆ ไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่รวดเร็วทันใจนั่นเอง พัฒนาการของกลุ่มต่างๆในประเทศไทยแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้คือ

1.1 ก่อนการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นองค์กรตัวแทนของกลุ่มอาชีพ เช่น กรรมการนั้นเกิดขึ้นแล้ว ทั้งๆ ที่ประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นเกษตรกรรม คือเศรษฐกิจยังเป็นแบบที่ต้องพึ่ง

⁴ วิทยา นาสิริกุลกิจ และสุพล ราชภัณฑารักษ์, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537), หน้า 299.

การเกษตรอยู่ การก่อตั้งกลุ่มเพื่อดูแลผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานในรูปของสมาคมลูกจ้าง คือ กลุ่มคนงานรถราง เมื่อ พ.ศ. 2440 จุดประสงค์เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้มีอาชีพขับรถราง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของกรรมกรคนจีนที่สร้างขึ้นเพื่อให้สวัสดิการแก่สมาชิก กรณีพิพาทระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างน้อยมาก เนื่องจากสมาคมหรือองค์การลูกจ้างในครั้งนั้นไม่ได้รับสิทธิหรือความคุ้มครองจากรัฐในการเจรจาต่อรองกับนายจ้างหรือในการนัดหยุดงาน

สหภาพกรรมกรจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese Labor Union of Thailand) ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายผู้ใช้แรงงานแห่งแรกของไทย ในการก่อตั้งครั้งแรก กระทำในนามของสมาคมอุตสาหกรรมและพาณิชย์เมื่อปี พ.ศ. 2450 มีการเปลี่ยนชื่อเมื่อปี พ.ศ. 2467 จุดประสงค์เฉพาะของกลุ่มก็คือเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในกรณีเกิดการเจ็บป่วย ชราภาพ ถึงแก่กรรม หรือเมื่อเกิดภัยพิบัติ ปัจจุบันมีสมาคมในลักษณะนี้เกิดขึ้นหลายสมาคม

1.2 หลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2516

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ก็มีการรวมตัวกันในลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ด้านอาชีพ อีกทั้งฝ่ายรัฐบาลก็ได้มีการตรากฎหมายอนุญาตให้มีการก่อตั้งสมาคมกรรมกรได้ คือประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 องค์การของกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นของบรรดาฝ่ายลูกจ้างทั้งสิ้น ได้แก่

1.2.1 สหภาพกรรมกรกลาง (Central Labor Union) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2490 สมาชิกมีทั้งคนไทยและคนจีนจำนวนประมาณ 700,000 คน โดยมีสมาคมประเภทต่างๆ เข้าเป็นสมาชิก 51 สมาคม เช่น สมาคมคนงานรถไฟ สมาคมกรรมกรโรงสีข้าว สมาคมโรงเลื่อยจักร

1.2.2 สหภาพกรรมกรชาติไทย (Thai National Trade Union Congress) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2491 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแยกรวมกรที่เป็นคนไทยและกรรมกรคนจีนออกจากกัน สหภาพกรรมกรชาติไทยเป็นสมาชิกของสมาพันธ์แรงงานเสรีระหว่างประเทศ (International Confederation of Free Trade Unions) และเป็นสมาชิกขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) สหภาพกรรมกรชาติไทยนี้มีสมาคมกรรมกร 60 แห่งเข้าเป็นเครือข่ายสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การจัดสวัสดิการกรรมกร

1.2.3. สมาคมคนงานเสรีแห่งประเทศไทย (Free Trade Association of Thailand) เป็นองค์การกลุ่มผลประโยชน์ก่อตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 จุดประสงค์สำคัญคือเพื่อต้องการทำลายสหภาพกรรมกรกลาง สมาคมคนงานเสรีแห่งประเทศไทยมีสมาชิกที่เป็นทั้งคนไทย และที่เป็นคนจีนประมาณ 14,000 คน สมาคมนี้ได้สลายตัวลงในปี พ.ศ. 2500 ฐานะของสมาคมลูกจ้างต่างๆ ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ เนื่องจากมิได้ดำเนินงานโดยตนเอง แต่มีหลักทางการเมืองหนุนอยู่เป็นประการแรก ในประการที่สองกิจการไม่สามารถขยายตัวออกไปยังต่างจังหวัด เนื่องจากทั้งสมาชิกและผู้นำในกลุ่มขาดความเข้าใจในอุดมการณ์และบทบาทของสมาคม อีกทั้งยังขาดกำลังทรัพย์ที่จะสนับสนุนค่าจุนกิจการขององค์การ

1.3 พ.ศ. 2516 ถึงปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้มีกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนได้รวมกลุ่มกันเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ที่เป็นประชาธิปไตยจากรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร จำนวน 13 คน แต่ก็ถูกทางการจับกุมในข้อหาการกระทำการอันเป็นภัยต่อความสงบสุขของประชาชน ตามมาตรา 17 ของ

กฎหมายสูงสุดขณะนั้น ซึ่งต่อมาก็ได้มีนักเรียน นิสิต นักศึกษาทุกสถาบันร่วมชุมนุมต่อต้านและคัดค้านการกระทำของรัฐบาลและยื่นคำขาดให้รัฐบาลปล่อยผู้ต้องหาทั้ง 13 คน แต่รัฐบาลไม่ตกลง ในที่สุดการชุมนุมใหญ่ก็เกิดขึ้นมีการปะทะกันระหว่างผู้คัดค้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนกระทั่งรัฐบาลลาออกและมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ นับเป็นการเริ่มต้นประชาธิปไตยเบงบาน

ในส่วนของกลุ่มผลประโยชน์นั้น หลังจากที่ไม่ค่อยจะได้แสดงบทบาทมานาน ก็เริ่มมีบทบาท มีการเคลื่อนไหว มีการก่อตั้งเพิ่มจำนวนมากมายทุกสาขาอาชีพ เมื่อมีการก่อตั้งก็มีการดำเนินกิจกรรม เช่น การเรียกร้องสิทธิตามกฎหมาย การนัดหยุดงาน การประท้วง นอกจากนั้นรัฐบาลก็ได้ตรากฎหมายและประกาศใช้พระราชบัญญัติ แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ขึ้น เพื่อรองรับปัญหาด้านแรงงานที่จะเกิดขึ้น กล่าวกันว่าเป็นช่วงเวลาที่ยุคสมัยไทยได้ประโยชน์จากการก่อตั้งกลุ่มผลประโยชน์มากที่สุด

ในปัจจุบันกลุ่มผลประโยชน์มีหลากหลายกลุ่มที่สำคัญได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มผลประโยชน์ในพรรคการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะ ส.ส. ในพรรคการเมืองต่างๆ ที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กลุ่มตน กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น สมาคมผู้ประกอบการรายย่อย สมาคมผู้ส่งออกข้าว สมาคมชาวสวนยาง เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ ยกตัวอย่างเช่น สมาคมพยาบาล แพทยสภา สมาคมนายความ ทันตแพทยสภา สมาคมกายภาพบำบัด เป็นต้น ฯลฯ ทั้งนี้กลุ่มผลประโยชน์ในปัจจุบันต่างก็พยายามรักษาและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนนั่นเอง

กลุ่มผลประโยชน์กับระบบพรรคการเมือง⁵

กลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นที่ยอมรับในสังคมประชาธิปไตยอุตสาหกรรมว่า เป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนาการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์จึงขึ้นอยู่กับลักษณะเงื่อนไขของระบบพรรคการเมือง (Party Systems) ความแตกต่างชั้นมูลฐานของหน้าที่ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์คือพรรคจะเป็นผู้คัดเลือกแต่งตั้งผู้สมัครรับเลือกเพื่อตำแหน่งงานบริการสาธารณะ รับผิดชอบในการปกครองประเทศ ริเริ่มนโยบายและปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ ส่วนในระยะที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลก็ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพลเมืองในรัฐสภา ให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชนในทุกด้านและทุกสาขาซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะของพรรคการเมือง ไม่ใช่หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์จะเกี่ยวข้องก็แต่เพียงทางให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อปฏิบัติการบางอย่างเกี่ยวกับการเมืองที่พรรคการเมืองร้องขอ กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างมากกับพรรคการเมืองใหญ่ๆบางพรรค กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มก็เป็นอิสระไม่ได้ขึ้นอยู่กับพรรคการเมือง หรือแม้แต่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงิน หรือการประชาสัมพันธ์อื่นใด โดยมุ่งอยู่แต่เฉพาะการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าความเกี่ยวพันกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมืองนั้นมีอยู่มากทั้งที่เป็นไปในลักษณะที่กลุ่มผลประโยชน์อยู่เหนือพรรคการเมือง พรรคการเมืองอยู่เหนือกลุ่มผลประโยชน์ และในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของใคร นอกจากนั้นพรรคการเมืองยังต้องอาศัยกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มในฐานะที่เป็นองค์กรการผนวก หรือแนวร่วมของพรรค ท้ายที่สุดกลุ่มผลประโยชน์นั้นได้เข้ามามีส่วนได้เสียและ

⁵ อ้างอิงแล้ว, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2537).หน้า 262.

มีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาล หรือของผู้บริหารประเทศในหลายกรณีในฐานะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ

กลุ่มผลประโยชน์ในระบบพรรคเดียว

ในรัฐที่มีรูปการปกครองเผด็จการนั้น ระบบพรรคการเมืองจะปรากฏออกมาในลักษณะระบบพรรคเดียว (One – Party System) รัฐนั้นได้แก่ รัฐที่มีการปกครองตามอุดมการณ์ฟาสซิสต์และคอมมิวนิสต์ การรวมกันเป็นองค์การสูงสุดในรัฐเป็นองค์การเกี่ยวระหว่างพรรคและรัฐบาลในลักษณะยอติระมิตได้เริ่มขึ้นเป็นลักษณะที่ประชาชนต้องยอมรับ ยอมปฏิบัติตามที่พรรคจะกำหนดวิธีทางให้ รัฐจะเข้าควบคุมสื่อมวลชน จำกัดเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิด และโอกาสในการที่ประกอบกิจกรรมทางการเมืองโดยเสรี สำหรับกลุ่มผลประโยชน์นั้นจะเกิดได้ในสังคมที่มีการแข่งขันโดยเสรีตามลัทธิพหุนิยมคือเป็นสังคมประชาธิปไตย ในปัจจุบันที่มีระบบพรรคการเมืองพรรคเดียวคือ ประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม ลาว เกาหลีเหนือ คิวบา เป็นต้น

ในบางครั้งสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์อาจจะได้รับเลือกตั้งเข้าสู่รัฐสภา ในทางกลับกันสมาชิกรัฐสภาอาจจะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งกิตติมศักดิ์ หรือที่ปรึกษาในคณะกรรมการบริหารของกลุ่มผลประโยชน์ จึงเป็นลักษณะที่กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด

ดังนั้นในระบบพรรคการเมืองนั้น กลุ่มผลประโยชน์ได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะโดยใช้อิทธิพลผ่านทางสมาชิกรัฐสภาผ่านทางคณะรัฐมนตรี ผ่านทางเจ้าหน้าที่บริหารชั้นสูงของรัฐและผ่านทางพรรคการเมือง

กลยุทธ์และวิธีการของกลุ่มผลประโยชน์⁶

กลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้คือ

1. การล็อบบี้

กลุ่มผลประโยชน์พยายามโน้มน้าว (Lobby) ผู้มีอำนาจตัดสินใจของรัฐบาล หรือสมาชิกรัฐสภาซึ่งกำลังพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งบ่อยครั้งเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยทางโทรศัพท์ หรือระหว่างการรับประทานอาหารร่วมกัน ส่วนรูปแบบที่เป็นทางการเช่น การเข้าร่วมเสนอข้อมูล ความคิดเห็นในการประชุมนโยบาย การให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา การส่งเอกสารข้อมูลหรือรายงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในสหรัฐอเมริกา การติดต่อพบปะระหว่าง นักล็อบบี้ (Lobbyist) กับเจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นเรื่องปกติ มีความชอบธรรมและไม่มีเรื่องสินบนหรือการทุจริตเข้ามาเกี่ยวข้อง และที่สำคัญก็คือข้อมูลที่กลุ่มผลประโยชน์เสนอแนะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ เช่น หากมีร่างกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานการปล่อยไอเสียของรถยนต์ สภาครองเกรสและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันสิ่งแวดล้อมต้องรับฟังข้อมูลที่มาจากวงการอุตสาหกรรมรถยนต์ แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลย่อมต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมยานยนต์เป็นที่ตั้งก็ตาม แต่กลุ่มผลประโยชน์นี้เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี และถึงที่สุดแล้วก็ขึ้นอยู่กับ

⁶ อ้างอิงแล้ว, ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554), หน้า 195.

ตัดสินใจของสภากรรณการสภาข้อมูลที่รับมามีความน่าเชื่อถือมากนักน้อยเพียงใด และจะตัดสินใจในเรื่องนี้
อย่างไร

2. การมีอิทธิพลต่อมติมหาชน

กลุ่มผลประโยชน์จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นในการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง หากมติมหาชน (Public Opinion) หรือความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไปเข้าข้างกลุ่มผลประโยชน์ รัฐบาลหรือฝ่ายนิติบัญญัติมักจะตัดสินใจโดยคำนึงถึงมติมหาชน เพราะเกี่ยวข้องกับความชอบธรรมทางการเมืองและเสถียรภาพทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ที่สามารถสร้างความรู้สึกทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนจึงมักจะมีประสิทธิภาพสูง ในการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้กลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มจึงลงทุนโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงคุณลักษณะวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตลอดจนกิจกรรมและโครงการต่างๆของกลุ่มเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ประชาชนเห็นว่า กลุ่มตนไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์เฉพาะสมาชิก แต่ครอบคลุมถึงประชาชนโดยทั่วไปด้วย

3. การบริจาคเงินสนับสนุนการเลือกตั้ง

การณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้เงินสูง ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งจำนวนมากถูกนำไปใช้ในการซื้อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ง่ายและรวดเร็ว นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในด้านอื่นๆ นักการเมืองและพรรคการเมืองจึงต้องการเงินบริจาคจากผู้ที่ต้องการให้การสนับสนุนเป็นจำนวนมาก กลุ่มผลประโยชน์บริจาคเงินให้นักการเมืองและพรรคการเมืองโดยหวังว่า ความต้องการของตนจะได้รับการผลักดันจากนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในสภาหรือรัฐบาล

อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ได้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและถกเถียงเป็นอย่างมากในหลายประเทศมีการควบคุมหรือเข้มงวดการบริจาคเงินของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากหวั่นเกรงว่านักการเมืองจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์จนมีผลต่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การฟ้องร้องดำเนินคดี

กลุ่มผลประโยชน์ใช้แฉ่หมุมทางกฎหมายฟ้องร้องคดีขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ศาลพิจารณานโยบาย หรือการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งจะช่วยระงับหรือชะลอนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐบาลที่อาจส่งผลเสียต่อกลุ่มผลประโยชน์ หรือกรณีที่รัฐบาลยังไม่ได้มีการดำเนินการ การฟ้องร้องขึ้นสู่ศาล หากชนะคดีอาจส่งผลช่วยเร่งให้ดำเนินงานได้เร็วขึ้นกว่าเดิม สนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ได้เร็วขึ้น

5. การประท้วง

กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มอาจไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะซื้อสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เพื่อประชาสัมพันธ์หรือเสนอข้อมูล ข่าวสารให้สาธารณะชนได้รับทราบ การประท้วงด้วยวิธีการต่างๆเช่น การเดินขบวน หรือการนั่งประท้วง (Sit – In) นับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างความสนใจให้กับสื่อมวลชน นำกรณีที่เกิดขึ้นไปเสนอเป็นข่าวสารให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบ นอกจากนั้นวิธีการนี้ยังถือว่าเหมาะสมสำหรับกลุ่มผลประโยชน์ที่ขาดศักยภาพในการใช้ช่องทางปกติ เช่น การลอบบี้ จึงกล่าวได้ว่า วิธีการนี้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับกลุ่มผลประโยชน์ที่ขาดเงินทุนและไม่มีอำนาจในสังคม

6. การให้สินบน

ประเทศกำลังพัฒนาพบกรณีการทุจริตด้วยการให้สินบนแก่นักการเมือง ข้าราชการ หรือผู้มีอำนาจ ตัดสินใจค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว กลุ่มผลประโยชน์ที่มีเงินทุนในการเคลื่อนไหวมาก มักจะใช้วิธีการนี้มากกว่าวิธีการอื่นๆ เพราะค่อนข้างได้ผล ซึ่งปรากฏว่า นักการเมือง ข้าราชการระดับสูงของประเทศกำลังพัฒนามักมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากหลังจากเข้ารับตำแหน่งจนเป็นที่สงสัยของสาธารณะชนว่า เข้าข่ายเป็นผู้ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่

ปัจจัยที่มีผลต่ออิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์⁷

อิทธิพลที่ต่างกันของกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

1. คุณสมบัติของสมาชิก

กลุ่มผลประโยชน์ที่สมาชิกประกอบไปด้วยคนที่มีการศึกษา มีความเชื่อ ค่านิยมและภูมิหลังร่วมกัน สูง มีความผูกพันต่อกลุ่มอย่างแน่นแฟ้นหรือกลุ่มมีความเป็นเอกภาพสูง ย่อมมีพลังในการเคลื่อนไหวทางการเมืองสูงเช่นเดียวกัน ยิ่งจำนวนสมาชิกมีมากด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

2. เงินทุน

กลุ่มผลประโยชน์ที่มีเงินทุนมากย่อมมีความได้เปรียบ เพราะไม่เพียงนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานปกติทั่วไปเท่านั้น แต่ยังนำไปใช้จ่ายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารที่กลุ่มต้องการสื่อให้กับสาธารณะได้รับทราบ เพื่อที่จะได้รับแรงหนุนจากมติมหาชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

3. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นยินยอมทำงานด้วยความเต็มใจ หรือจูงใจบุคคลอื่นให้คล้อยตามความคิดเห็นและการกระทำได้โดยง่าย ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์ที่ผู้นำมีภาวะผู้นำสูงย่อมสามารถสื่อสารและหว่านล้อมสาธารณะชนให้สนับสนุนกลุ่ม ขณะเดียวกันย่อมสร้างความเป็นเอกภาพ สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม เปิดโอกาสให้การผลักดันข้อเรียกร้อง ความต้องการของกลุ่มประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

4. สถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคมของกลุ่มผลประโยชน์มีผลต่อภาพลักษณ์ และการเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม กลุ่มผลประโยชน์ประเภทสมาชิกวิชาชีพมักจะได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าเป็นบุคคลที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรี สถานภาพที่ดีในสังคม เช่น แพทยสภา สภานายความ ทันทแพทย์สภา สภาการพยาบาล สภากายภาพบำบัด เพราะเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ประชาชนเชื่อถือศรัทธา ดังนั้น สถานภาพทางสังคมของกลุ่มผลประโยชน์จึงสัมพันธ์กับศักยภาพในการเรียกร้องความต้องการหรือกดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ

5. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีความสัมพันธ์ต่ออำนาจ อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ เช่น ประเทศที่เศรษฐกิจพึ่งพาอาศัยการส่งออกเป็นหลัก กลุ่มผลประโยชน์ด้านการส่งออกหรือเกี่ยวข้องกับ

⁷ อ้างอิงแล้ว, ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554), หน้า 197.

ส่งออกย่อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ประเทศที่ประชาชนมีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมเก่าแก่สูง ข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ที่ขัดแย้ง หรือตรงข้ามกับแนวทางเหล่านี้ย่อมประสบความสำเร็จยากลำบากในการผลักดันให้สำเร็จ

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย⁸

กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยในปัจจุบัน มีลักษณะดังนี้

1. เชิดชูคนมีอำนาจ

กลุ่มผลประโยชน์ในสังคมไทยเชิดชูคนมีอำนาจ เพราะธรรมชาติของวัฒนธรรมการเมืองไทยก็คือระบบอุปถัมภ์ ดังนั้นหากได้เข้าเป็นพรรคพวกกับคนมีอำนาจ ก็จะมีแนวโน้มที่สมาชิกของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์จากตำแหน่งและอำนาจของผู้มีอิทธิพลนั้น

2. ขาดเอกภาพ

กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยขาดการรวมตัวกันที่ดี ทำให้มีการแตกออกเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ที่ใกล้ชิดกับตัวเองมากเกินไป สิ่งนี้ทำให้กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยไม่เข้มแข็ง

3. ขาดอุดมการณ์

กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยไม่ได้รวมตัวกันเพื่ออุดมการณ์ของส่วนรวม แต่เป็นการรวมตัวกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ หรือเป็นการรวมกันเฉพาะกิจยามวิกฤตเท่านั้น และขาดการติดตามผลการเรียกร้อง เช่น สมัชชาคนจนที่เรียกร้องในสมัยรัฐบาลชวน ปี 2542 – 2543 นั้น ปรากฏว่าในกลุ่มสมัชชาคนจนเองไม่มีอุดมการณ์ร่วมกัน นอกจากมีปัญหาร่วมกันอย่างเดียวคือ มีความยากจน และต้องการให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาให้ การเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนจึงไม่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ มีกลุ่มหลากหลาย ขาดเอกภาพ ขาดการเรียกร้องที่เป็นรูปธรรม ขาดการสร้างประเด็นให้กลายเป็นประเด็นระดับชาติและระดับโลก ทำให้ไม่มีแรงกดดันที่จะทำให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้อง

ความหมายของพรรคการเมือง⁹

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ”

กล่าวโดยสรุป ในทัศนะของผู้เขียน พรรคการเมืองหมายถึง “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มารวมตัวกัน ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ”

⁸ อ่างอิงแล้ว, รัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), หน้า 145.

⁹ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2560 จากเว็บไซต์ <http://www.royin.go.th/dictionary>.

ประเภทของพรรคการเมือง¹⁰

1. พรรคของชนชั้นนำกับพรรคแบบมวลชน (Cadre and Mass Party)

การแบ่งประเภทนี้ได้รับความนิยมมาก โดยพรรคของชนชั้นนำ หมายถึง พรรคการเมืองที่มีอำนาจภายในพรรคจำนวนน้อยครอบงำความคิด และการดำเนินกิจกรรมต่างๆของพรรค ขณะที่สมาชิกพรรคแทบจะไม่มิตบหาบ อีกทั้งยังไม่ต้องการขยายสมาชิกพรรคให้มีจำนวนมากอีกด้วย โดยกำหนดเกณฑ์เรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองในการรับเข้าเป็นสมาชิกพรรค ตัวอย่างที่เห็นชัดที่สุดคือ พรรคฟาสซิสต์ของอิตาลี พรรคนาซีของเยอรมัน พรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตและจีนเป็นต้น ส่วนประเทศที่เป็นประชาธิปไตย เช่น พรรคแรงงานของอินเดีย

ส่วนพรรคแบบมวลชน ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการขยายฐานของสมาชิกพรรคให้มีจำนวนมากและกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ อีกทั้งสมาชิกพรรคยังมีบทบาททางความคิดและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรค ไม่ผูกขาดอยู่ภายใต้กลุ่มผู้นำพรรค เช่น พรรคแรงงานของอังกฤษ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยของเยอรมนี อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน พรรคการเมืองส่วนใหญ่ได้พัฒนากลายเป็นพรรคแบบรวมคนทุกหมู่เหล่า (Catch – All Party) รับคนทุกประเภทเข้าเป็นสมาชิกพรรคโดยไม่คำนึงถึงเรื่องชนชั้น อุดมการณ์ สีผิว เชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งแตกต่างจากพรรคการเมืองประเภทต่างๆในอดีต ที่มีลักษณะแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเพื่อกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ ทำให้มีฐานเสียงกว้างขวางและชนะเลือกตั้งได้ง่ายมากขึ้น เช่น พรรคเดโมแครตและรีพับลิกันของสหรัฐอเมริกา พรรคแรงงานของอังกฤษและพรรคคริสเตียนเดโมแครตของเยอรมนีในปัจจุบัน เป็นต้น

2. พรรคเพื่อตัวแทนและพรรคเพื่อความเป็นเอกภาพ (Party of Representation)

มีลักษณะที่สำคัญคือ การนำข้อเรียกร้อง ความต้องการของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สนับสนุนไปผลักดันให้เป็นจริง มากกว่าความพยายามที่จะเป็นผู้สร้างมติมหาชน พรรคการเมืองประเภทนี้จะให้ความสำคัญในการรับฟังเสียงของประชาชน นโยบายและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมีเป้าหมายเพื่อสร้างความพึงพอใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแลกกับคะแนนนิยมที่จะได้รับ

ส่วนพรรคเพื่อความเป็นเอกภาพ มีลักษณะที่สำคัญคือ เน้นบทบาทการเป็นผู้ริเริ่มผลักดันนโยบายหรือประเด็นต่างๆ ต้องการให้ความรู้ ให้การศึกษาหรือกระตุ้นความคิดแก่ประชาชน

3. พรรคตามรัฐธรรมนูญและพรรคปฏิวัติ (Constitutional and Revolutionary Party)

พรรคตามรัฐธรรมนูญดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามกรอบที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเปิดช่องให้ยอมรับการแข่งขันทางการเมืองระหว่างพรรคการเมืองต่างๆ ตระหนักถึงการดำรงอยู่และบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันระหว่างรัฐกับรัฐบาล ระหว่างพรรคที่ขึ้นครองอำนาจเป็นรัฐบาลกับกลไกของรัฐ ดังนั้นพรรคการเมืองทั้งหลายในสังคมประชาธิปไตยต่างล้วนจัดอยู่ในประเภทนี้ ส่วนพรรคปฏิวัติมีลักษณะที่ต่อต้านระบบ (Anti-System) และต่อต้านรัฐธรรมนูญ (Anti-Constitution) ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา โดยมีเป้าหมายเพื่อยึดอำนาจรัฐ ล้มล้างรัฐธรรมนูญที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เช่น พรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียต พรรคฟาสซิสต์ของอิตาลี พรรคนาซีของเยอรมัน พรรค

¹⁰ อ้างอิงแล้ว, ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า 201.

การเมืองประเภทนี้เมื่อยึดอำนาจได้แล้วกลับมีพฤติกรรมบางอย่างเหมือนกับการเมืองก่อนหน้าที่ยึดอำนาจ คือ กลายเป็นพรรคของชนชั้นปกครอง พรรคกับกลไกของรัฐเป็นเรื่องเดียวกัน มีการสั่งห้ามจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นๆ เข้าแข่งขัน

4. พรรคฝ่ายซ้ายและพรรคฝ่ายขวา (Left-Wing and Right-Wing Party)

การจัดประเภทพรรคการเมืองประเภทนี้ ใช้อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคเป็นเกณฑ์สำคัญ พรรคการเมืองที่ถูกมองว่าเป็นพรรคฝ่ายซ้ายได้แก่ พรรคหัวก้าวหน้า พรรคสังคมนิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ เน้นการปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่เป็นอยู่ ซึ่งเห็นว่าเลวร้าย ไม่เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ โดยมีเสียงสนับสนุนที่สำคัญมาจากคนจนและผู้เสียเปรียบในสังคม ทั้งคนจนในชนบทและคนจนในเมือง

ส่วนพรรคฝ่ายขวา ซึ่งมักได้แก่ พรรคอนุรักษ์นิยมและพรรคฟาสซิสต์ ต้องการรักษาไว้ซึ่งระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างที่เป็นอยู่และให้สืบเนื่องต่อไป เสียงสนับสนุนมาจากกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจและชนชั้นกลาง การแบ่งประเภทเป็นพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาในปัจจุบันมีปัญหาตรงที่เส้นแบ่งขาดความชัดเจนลงไปมาก เพราะพรรคการเมืองเหล่านี้มักขยายฐานเสียงสนับสนุนไปยังคนกลุ่มต่างๆ โดยมองข้ามไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นอุดมการณ์ดังแต่ก่อน ทำให้พรรคมีลักษณะค่อนข้างไปทางพรรคแบบรวมคนทุกหมู่เหล่า เช่นเดียวกับพรรคการเมืองประเภทอื่นๆ ที่กล่าวมา การจัดแบ่งประเภทพรรคการเมืองอีกรูปแบบหนึ่ง พิจารณาเฉพาะอุดมการณ์ทางการเมืองที่พรรคนั้นยึดถือ ระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายขวากับพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลและการดำเนินของรัฐบาล ดังนี้

1. พรรคนีโอฟาสซิสต์หรือพรรคขวาจัดใหม่ (Neo – Fascist Party)

ในอดีตพรรคฟาสซิสต์หรือขวาจัดที่โดดเด่น ได้แก่ พรรคฟาสซิสต์ของอิตาลี พรรคนาซีของเยอรมนี ปัจจุบันมีการรื้อฟื้นของพรรคการเมืองในลักษณะนี้ในประเทศโลกที่สามและยุโรปตะวันออกหลายประเทศ ซึ่งกำลังเผชิญกับปัญหาคนต่างชาติดอพยพเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก จึงถูกเรียกขานว่าพรรคนีโอฟาสซิสต์ มีลักษณะสำคัญคือ อุดมการณ์ชาตินิยม ต้องการสงวนรักษาความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติต่อต้านคนต่างชาติและเชื้อชาติที่แตกต่างจากตน เช่น พรรค National Front Party ของฝรั่งเศส พรรค One Nation Party ของออสเตรเลีย พรรค Freedom Party ของออสเตรีย

2. พรรคอนุรักษ์นิยม (Conservative Party)

พรรคอนุรักษ์นิยมให้ความสำคัญกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานและคงทนต่อกาลเวลาจึงเชื่อว่ามีค่าสำคัญต่อสังคมและมนุษยชาติ ดังนั้น จำเป็นต้องรักษาไว้และสืบทอดให้คนรุ่นต่อไป การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วจึงไม่ใช่สิ่งที่พึงปรารถนา พรรคอนุรักษ์นิยมยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อกฎหมายและระเบียบของสังคม บ่อยครั้งจึงต้องแลกกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม

3. พรรคเสรีนิยม (Liberal Party)

พรรคเสรีนิยมเป็นพรรคการเมืองที่อยู่ตรงกลางของเส้นแบ่งที่ปลายข้างหนึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายขวากับอีกปลายข้างหนึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย โดยทั่วไปพรรคแนวนี้มีลักษณะที่เน้นการปกป้อง

เสรีภาพของปัจเจกบุคคล ต้องการให้รัฐแทรกแซงกิจกรรมต่างๆ ของปัจเจกบุคคลให้น้อยที่สุด เช่น รัฐต้องไม่แทรกแซงทางเศรษฐกิจ ปล่อยให้เอกชนแข่งขันทางธุรกิจอย่างเสรี เป็นต้น

4. พรรคสังคมนิยม (Socialist Party)

คำว่า สังคมนิยม และสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic Party) จะใช้อธิบายเฉพาะพรรคการเมืองในสังคมนิยมประชาธิปไตยเท่านั้น เช่น พรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส (French Socialist Party) พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมนี (German Social Democratic Party) พรรคการเมืองเหล่านี้มีนโยบายรัฐสวัสดิการ (Welfare State) และต้องการให้รัฐแทรกแซงสังคมในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจต้องการสร้างรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

5. พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party)

พรรคคอมมิวนิสต์ ไม่ได้มีเฉพาะในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์เท่านั้น แต่ยังมีอีกเป็นจำนวนมากในประเทศแถบยุโรป ซึ่งปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยพรรคคอมมิวนิสต์เหล่านี้ปฏิเสธรูปแบบและโครงสร้างพรรคแบบอำนาจนิยมของพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตหรือจีน ยึดมั่นในหลักการและค่านิยมประชาธิปไตย เช่นช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1960 – 1970 พรรคคอมมิวนิสต์อิตาลี (The Italian Communists) เป็นพรรคการเมืองอันดับสองรองจากพรรคคริสเตียนเดโมแครต (Christian Democrats) แต่มาถึงช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1990 พรรคเปลี่ยนชื่อเป็น Democratic Party of the Left พร้อมทั้งยกเลิกแนวคิดคอมมิวนิสต์ทั้งหมดกลายเป็นพรรคฝ่ายซ้ายแบบอ่อนๆ ส่วนในฝรั่งเศส พรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส (The French Communist Party) ได้รับความนิยมจากประชาชนสูงถึง 20 % ในช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1980 โดยเสียงสนับสนุนสำคัญมาจากชนชั้นแรงงาน ในยุโรปตะวันออกหลังจากระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลายในปี ค.ศ. 1989 พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ เปลี่ยนชื่อและนโยบายใหม่ แต่ก็ยังถูกเรียกขานว่าเป็นอดีตพรรคคอมมิวนิสต์ เพราะยังคงสนับสนุนให้มีนโยบายรัฐสวัสดิการ นโยบายการจ้างงานอย่างเต็มที่ จึงได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นแรงงาน ซึ่งถูกคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบทุนนิยม

6. พรรคแนวศาสนา (Religious Party)

ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลต่อพรรคการเมืองหลายพรรค เช่น พรรคคริสเตียนเดโมแครต ซึ่งยึดถือความเชื่อและหลักการทางศาสนาของคริสต์นิกายคาทอลิก กระจายไปยังประเทศต่างๆ หลายประเทศทั้งในยุโรปและลาตินอเมริกา ส่วนในหลายประเทศแถบเอเชียและตะวันออกกลาง อิทธิพลของศาสนาอิสลามมีส่วนอย่างสำคัญต่อนโยบายพรรค และการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรค เช่น พรรคพาส (PAS) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านของมาเลเซีย พรรค Bharatiya Janata Party ของอินเดีย ซึ่งเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ของศาสนาฮินดู เป็นต้น

แนวโน้มในอนาคตของพรรคการเมืองไทย

พรรคการเมืองไทยในปัจจุบันมีลักษณะเป็นระบบพรรคเด่น 2 พรรค กล่าวคือมีเพียง 2 พรรคเท่านั้นที่มีบทบาทในการผลักดันเป็นรัฐบาลและฝ่ายค้าน ในขณะที่พรรคการเมืองอื่นๆ ไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก ยกตัวอย่างเช่นพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ของไทยในปัจจุบัน โดยแต่ละพรรคต่างพยายามแข่งขันกันโดยการนำเสนอนโยบายของพรรคต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ

หากพรรคใดชนะเลือกตั้งก็จะเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลพรรคที่แพ้ก็จะเป็นพรรคฝ่ายค้านทำหน้าที่คอยตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล

แต่เนื่องจากในปัจจุบันพรรคการเมืองของไทยถูกจำกัดบทบาททางการเมืองลงโดยการควบคุมของ คสช. ที่เกิดจากการรัฐประหาร โดย คสช. ยังไม่ได้ให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยเสรี ซึ่งปัจจุบันจึงมีการเรียกร้องให้ คสช. จัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วทั้งนี้เพื่อที่พรรคการเมืองต่างๆจะได้ทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ส่วนแนวโน้มในอนาคตพรรคการเมืองของไทยจะพัฒนาไปสู่ระบบ 2 พรรคเหมือนในสหรัฐอเมริกาที่มีเพียง 2 พรรคใหญ่ผลัดเปลี่ยนกันเป็นรัฐบาลในขณะที่พรรคอื่นๆไม่มีบทบาททางการเมืองมากนักและในอนาคตพรรคการเมืองขนาดเล็กของไทยจะถูกรวมเข้ากับพรรคการเมืองขนาดใหญ่กลายเป็นระบบ 2 พรรคในที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์¹¹

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์นั้นเกิดขึ้นได้ตามสถานการณ์ กลุ่มบางกลุ่มอาจจะเกี่ยวข้องเป็นประจำ แต่บางกลุ่มอาจไม่มีเลย ตัวอย่างในเวลาที่มีการนัดหยุดงานหรือการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายต่างก็มีความสัมพันธ์กันเป็นกรณีพิเศษ แต่ก็ยังมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับพรรคการเมือง เพราะอยู่ในฐานะองค์กรผนวกของพรรคการเมือง

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ มี 3 ลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. กลุ่มผลประโยชน์อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคการเมือง

ลักษณะเช่นนี้ปรากฏชัดระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคสังคมนิยมกับองค์กรผนวกของพรรค (Auxiliary Organization) เป็นลักษณะที่กลุ่มผลประโยชน์เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของพรรคการเมือง เป็นปัจจัยในการดำเนินงานของพรรคที่จำเป็นยิ่ง ซึ่งได้แก่ องค์การเยาวชน องค์การสตรี สมาคมศิลปิน สมาคมนักเขียนหรือวรรณกรรม องค์การกีฬา องค์การทหารผ่านศึก องค์การสงเคราะห์การกุศล องค์การเหล่านี้จะมีฐานะเป็นรองพรรคการเมือง แต่การขัดแย้งระหว่างองค์การเยาวชนกับพรรคการเมืองก็มีเป็นประจำในทุกประเทศ

โดยทั่วไปแล้ว องค์การผนวกหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคการเมือง จะไม่แสดงออกให้ปรากฏชัดถึงการเชื่อมโยงดังกล่าว องค์การผนวกมักจะแสดงว่าเป็นองค์การอิสระ เนื่องจากวิธีการควบคุมจากพรรคนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวบุคคลเป็นหน้าที่การบังคับบัญชาของกลุ่มในทุกระดับจะต้องได้รับการรับรองจากพรรค ควบคุมโดยพรรค อยู่ภายใต้กฎระเบียบของพรรค คณะผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ชั้นสูงขององค์การผนวกมักจะถูกส่งมาจากพรรคหรือมาจากคณะกรรมการบริหารของพรรค คณะกรรมการกลางของกลุ่มมาจากบุคคลชั้นสูงของพรรค คือ จากคณะกรรมการกลางของพรรค

2. พรรคการเมืองอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์

¹¹ อ้างอิงแล้ว, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537), หน้า

เป็นลักษณะที่กลับกันคือ การที่พรรคการเมืองกลับเป็นองค์กรสนับสนุนกลุ่มผลประโยชน์เป็นกรณีนี้เกิดขึ้นได้กับพรรคการเมืองโดยทางอ้อม เช่น พรรคแรงงานอังกฤษ ก่อน ค.ศ. 1927 พรรคนี้ประกอบไปด้วยตัวแทนของสหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มในสังคม สมาคมการกุศล องค์การสังคมนิยม ดังนั้นพรรคแรงงานเป็นแต่เพียงองค์กรซึ่งเป็นองค์การที่รวมกลุ่มผลประโยชน์ในทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีพรรค คริสเตียนเดโมแครตของออสเตรเลีย ก็ขึ้นอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ คือ หอการค้า องค์การชาวนา สหพันธ์ต่างๆ แม้ในปัจจุบันพรรคดังกล่าวนี้จะมีการรับสมาชิกโดยตรงแล้วก็ตามแต่หน่วยงานชั้นสูงของพรรคยังคงต้องอาศัยตัวแทนจากกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นส่วนประกอบของพรรคอยู่

ในบางกรณีนี้พรรคการเมืองตกอยู่ภายใต้กลุ่มผลประโยชน์โดยไม่เปิดเผย ทั้งนี้เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นเพียงองค์กรร่วม เป็นส่วนหนึ่งหรือสังกัดอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ เช่น พรรคอนุรักษนิยมหลายพรรคในทางปฏิบัติเป็นองค์กรร่วมของกลุ่มผลประโยชน์ของนายทุนและไม่มีอิสระเต็มที่ในการปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา พรรคอนุรักษนิยมในหลายประเทศเป็นเพียงองค์กรร่วมของกลุ่มผลประโยชน์ทางอุตสาหกรรมและของกลุ่มเจ้าของที่ดินรายใหญ่

3. ความเป็นอิสระระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

หมายถึงทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ก็เป็นอิสระ คือเป็นเอกเทศ ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลครอบงำของอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้การร่วมมือกันระหว่างสององค์กรนี้เกิดขึ้น การร่วมมือเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมและเสมอภาค ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้เฉพาะภาวะการณ์พิเศษ ทั้งสองฝ่ายจะจัดตั้งหน่วยงานร่วมกันขึ้นเป็นการชั่วคราวเป็นเรื่องๆไป เพื่อเผชิญกับสถานการณ์บางอย่าง เมื่อสถานการณ์เช่นว่าผ่านพ้นไปแล้วการร่วมมือก็ยุติเสร็จสิ้นลงไป ต่างฝ่ายก็ดำเนินกิจการของตนไปตามปกติจนกว่าจะมีสถานการณ์ให้เกิดขึ้นอีก ตัวอย่างเช่น

- 1) ในประเทศเบลเยียมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายซ้ายเพื่อต่อต้านพระเจ้าเลโอโพลด์ที่ 3 (Leopold III)
- 2) ในประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพแรงงานหลายแห่งได้ร่วมมือกับพรรคเดโมแครต ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาหลายครั้ง
- 3) ในประเทศฝรั่งเศส กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสโมสร สมาคม และองค์การพลเรือนได้ร่วมมือกันกับพรรคสังคมนิยม (SFIO) โดยจัดตั้งคณะกรรมการชื่อ ฮอร์ซอน (HORIZON) เพื่อสนับสนุนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของนาย กาสตอน เดอแฟร์ (Gaston Defferre) ในระยะปี ค.ศ. 1964 – 1965
- 4) ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย คือ นอร์เวย์ สวีเดน และเดนมาร์ก ก็มีการร่วมมือกันระหว่างพรรคสังคมนิยมกับสหพันธ์กรรมกร สมาคมการกุศล กลุ่มสหกรณ์เพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลและประชาชนให้สนับสนุนการกระทำเช่นในปี ค.ศ. 1982 พรรคอนุรักษนิยมและกลุ่มชาตินิยมในประเทศสวีเดนได้ริเริ่มรณรงค์ต่อต้านการอพยพของคนต่างชาติที่เป็น แอฟริกัน สเปน อิตาลี ที่เข้าไปทำงานและลี้ภัยในสวีเดน

ปัญหาที่สำคัญของระบบพรรคการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่

1. มีพรรคการเมืองมากเกินไป
2. ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. ปัญหาด้านสมาชิกพรรค

4. ปัญหาการจัดองค์การ
5. ขาดฐานสนับสนุนจากประชาชน
6. กำเนิดของพรรคการเมืองไทยเกือบทั้งหมดเป็นการรวมตัวของกลุ่มผู้นำของสังคม
7. การแตกกันเองในพรรค
8. คุณภาพและคุณธรรมของนักการเมืองยังเป็นที่ขังใจ
9. การบริหารพรรคการเมืองมีแนวโน้มแบบการยึดตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นหลัก
10. หน้าที่ของพรรคการเมืองไทยในการเป็นองค์การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
11. พรรคการเมืองไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนโดยสมบูรณ์
12. แต่ละพรรคมิได้เน้นนโยบายทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชน
13. ไม่สามารถสร้างวินัยคุณสมาชิกพรรคให้อยู่ในอุดมการณ์พรรคได้
14. พรรคการเมืองเป็นจุดอ่อน
15. การมีพรรคการเมืองมากทำให้เกิดรัฐบาลผสม
16. มุ่งดำเนินบทบาทเฉพาะกลุ่ม

บทสรุป

จากการวิเคราะห์พบว่าพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในประเทศไทยต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะแฝงตัวอยู่ในพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่คอยทำหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองและผลประโยชน์ด้านอื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็พยายามปกป้องผลประโยชน์และรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองในพรรคการเมืองนั้น ๆ เช่น ตีกรอบตำแหน่งทางการเมืองหากพรรคการเมืองที่ตนสังกัดได้เป็นพรรครัฐบาล นอกจากนี้กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองและพรรคการเมืองยังเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เป็นตัวกลางในการรวบรวมความต้องการของประชาชนแล้วนำเสนอต่อรัฐบาลในขณะเดียวกันก็นำนโยบายของรัฐบาลมาลงมือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ปัญหาที่สำคัญของพรรคการเมืองไทยคือ ขาดอุดมการณ์ที่แท้จริงและไม่มีความเป็นสถาบันทางการเมือง กล่าวคือพรรคการเมืองของไทยขาดความยั่งยืนในการเป็นสถาบันทางการเมืองที่คอยให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน พรรคการเมืองเกิดการรวมตัวกันเฉพาะกิจในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเพื่อหวังผลชนะการเลือกตั้งโดยไม่สนใจในอุดมการณ์ของพรรคหรือเจตนารมณ์ของพรรคการเมืองตรงกันข้ามกลับหวังผลเพียงเพื่อให้ได้ชนะในการเลือกตั้งเท่านั้น หลายครั้งที่ผ่านมาก่อนการเลือกตั้งเกิดขึ้นเราจึงเห็น อดีต ส.ส. ย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่นด้วยเหตุผลเพียงเพื่อต้องการได้รับการเลือกตั้งเข้ามาและตกลงผลประโยชน์กับพรรคการเมืองนั้น ๆ ลงตัวโดยไม่สนใจในอุดมการณ์ทางการเมืองและจุดยืนทางการเมืองของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559
ณัฐดนัย แก้วโพนงาม. งานวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทยภายใต้สภาวะความ

ขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ.ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
,2560

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม.งานวิจัยเรื่อง “ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่มีผลต่อการ
ทุจริตคอร์รัปชัน ในจังหวัดชัยภูมิ”. ทุนวิจัยกองทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
,2560

บุญอริ ยี่หมะ.ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
,2554

วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์.พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์.กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2537

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน
2560 จากเว็บไซต์ <http://www.royin.go.th/dictionary>.